

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002377

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завершинський Валерій Валерійович

2. Valerii Zavershynskyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 23-07-2026

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14712

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.01.15.17, 18.31, 18.31.91.11, 18.31.09.31

Тема дисертації:

1. Сучасне образотворче мистецтво України в галерейно-виставковому просторі: кураторські стратегії і практики
2. Contemporary Fine Art of Ukraine in the Gallery and Exhibition Space: Curatorial Strategies and Practices

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена дослідженню кураторських стратегій і практик репрезентації сучасного образотворчого мистецтва України в галерейно-виставковому просторі. Актуальність теми зумовлена зростанням ролі кураторства в сучасному мистецькому процесі та недостатньою систематизованістю теоретичного осмислення українських кураторських практик. Найвні дослідження здебільшого зосереджені на окремих виставках, інституціях або персоналіях, тоді як кураторські стратегії, логіка експозиційного задуму та формування виставкових смислів лише частково стають предметом спеціального аналізу. Метою дослідження є аналіз кураторських стратегій і практик у галерейно-виставковому просторі України в контексті розвитку сучасного образотворчого мистецтва. Об'єктом дослідження є сучасне образотворче мистецтво України в галерейно-виставковому просторі, предметом – кураторські стратегії та практики його репрезентації. У роботі розглянуто теоретичні засади кураторської діяльності на основі західного досвіду та особливості їх застосування в Україні. Методологія охоплює історіографічний, джерелознавчий,

інтерпретаційний, порівняльний, типологічний, структурно-функціональний та композиційно-просторовий методи. Джерельну базу становлять фахова література, арт-критика, кураторські концепції, виставкові каталоги, художні видання, візуальна документація і цифрові ресурси. Наукова новизна полягає у систематизації кураторських стратегій і практик репрезентації сучасного образотворчого мистецтва України в галерейно-виставковому просторі 1990-х – початку 2020-х років та у розробленні типологічних підходів до аналізу художнього простору галереї і моделей кураторської репрезентації. Уперше розроблено типологізацію концепцій художнього простору сучасної української галереї – автореферентної, інструментальної та синтетичної; запропоновано класифікацію моделей кураторської репрезентації – наративної, персоналістичної та проблемно-дискурсивної. Уточнено підходи до типологізації стратегій автономності, посередництва та співавторства, уявлення про музейну й художню лінії становлення кураторських практик. Розширено уявлення про кураторський стиль, індивідуальні кураторські методології та художні видання як інструменти експозиційної практики. У першому розділі проаналізовано стан наукової розробки експозиційно-виставкових і кураторських практик, джерельну базу та методи дослідження. Встановлено, що в українському мистецтвознавстві кураторські практики здебільшого розглядаються у зв'язку з окремими інституціями, виставками, регіональними осередками або персоналіями, що зумовлює потребу в їх систематизації. У другому розділі узагальнено західний досвід осмислення кураторства. Виокремлено стратегії автономності, посередництва та співавторства, які відображають зміну ролі куратора в сучасному виставковому процесі. Окреслено музейну та художню лінії становлення кураторських практик як основу для вивчення українського галерейно-виставкового простору. У третьому розділі проаналізовано стратегії і практики репрезентації сучасного образотворчого мистецтва в галерейному просторі України. Визначено концепції художнього простору сучасної галереї, моделі кураторської репрезентації, особливості кураторського стилю та роль художніх видань. Показано, що сучасна українська галерея функціонує як середовище взаємодії простору, художнього матеріалу, кураторської ідеї, інституції та глядача. У висновках показано, що кураторські практики в українському галерейно-виставковому просторі 1990-х – початку 2020-х років постають важливим чинником репрезентації сучасного образотворчого мистецтва. Простежено трансформацію західних моделей кураторства в українському контексті через автореферентну, інструментальну й синтетичну концепції галерейного простору та наративну, персоналістичну й проблемно-дискурсивну моделі кураторської репрезентації. Обґрунтовано поняття «стиль куратора» та виокремлено академічний, міждисциплінарний і провокативний типи кураторських практик. Показано, що художні видання виступають інструментом фіксації, інтерпретації та продовження виставкового висловлювання поза межами галерейного простору. Практичне значення роботи полягає у можливості використання її матеріалів у викладанні історії сучасного мистецтва, кураторських практик та експозиційно-виставкової діяльності, а також у подальших дослідженнях і практиці організації виставкових проєктів.

2. The dissertation is devoted to the study of curatorial strategies and practices of representing contemporary Ukrainian fine art in the gallery and exhibition space. The relevance of the topic is determined by the growing role of curatorship in the contemporary artistic process and by the insufficient systematization of theoretical approaches to Ukrainian curatorial practices. Existing research is mainly focused on individual exhibitions, institutions, or personalities, whereas curatorial strategies, the logic of exhibition concepts, and the formation of exhibition meanings have only partially become the subject of specialized analysis. The aim of the study is to analyze curatorial strategies and practices in the gallery and exhibition space of Ukraine in the context of the development of contemporary fine art. The object of the study is contemporary fine art of Ukraine in the gallery and exhibition space, while the subject is curatorial strategies and practices of its representation. The dissertation examines the theoretical foundations of curatorial activity based on Western experience and the specific features of their application in Ukraine. The methodology includes historiographical, source-study, interpretative, comparative, typological, structural-functional, and compositional-spatial methods. The source base consists of scholarly literature, art criticism, curatorial concepts, exhibition catalogues, art publications, visual documentation, and digital resources. The scientific novelty of the dissertation lies in the systematization of curatorial strategies and practices of representing contemporary Ukrainian fine art in the gallery and exhibition

space of the 1990s – early 2020s, as well as in the development of typological approaches to the analysis of gallery space and models of curatorial representation. For the first time, a typology of the concepts of the artistic space of the contemporary Ukrainian gallery has been developed – autoreferential, instrumental, and synthetic; a classification of models of curatorial representation has been proposed – narrative, personalistic, and problem-discursive. The study also clarifies approaches to the typology of strategies of autonomy, mediation, and co-authorship, as well as the understanding of the museum and artistic lines in the formation of curatorial practices. Theoretical views on curatorial style, individual curatorial methodologies, and art publications as instruments of exhibition practice have been expanded. The first chapter analyzes the state of scholarly research on exhibition and curatorial practices, the source base, and the research methods. It is established that in Ukrainian art history curatorial practices are mainly considered in connection with individual institutions, exhibitions, regional centers, or personalities, which creates the need for their further systematization. The second chapter summarizes the Western experience of understanding curatorship. Strategies of autonomy, mediation, and co-authorship are distinguished as reflecting changes in the role of the curator within the contemporary exhibition process. The museum and artistic lines in the formation of curatorial practices are outlined as a basis for studying the Ukrainian gallery and exhibition space. The third chapter analyzes strategies and practices of representing contemporary fine art in the gallery space of Ukraine. The concepts of the artistic space of the contemporary gallery, models of curatorial representation, specific features of curatorial style, and the role of art publications are defined. It is shown that the contemporary Ukrainian gallery functions as an environment of interaction between space, artistic material, curatorial concept, institution, and viewer. The conclusions demonstrate that curatorial practices in the Ukrainian gallery and exhibition space of the 1990s – early 2020s constitute an important factor in the representation of contemporary fine art. The transformation of Western models of curatorship in the Ukrainian context is traced through the autoreferential, instrumental, and synthetic concepts of gallery space and through narrative, personalistic, and problem-discursive models of curatorial representation. The notion of the “curator’s style” is substantiated, and academic, interdisciplinary, and provocative types of curatorial practices are distinguished. It is shown that art publications function as instruments for documenting, interpreting, and continuing the exhibition statement beyond the gallery space. The practical significance of the dissertation lies in the possibility of using its materials in teaching the history of contemporary art, curatorial practices, and exhibition activities, as well as in further research and in the practice of organizing exhibition projects.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Завершинський В. Тенденції в експонуванні сучасного мистецтва у контексті процесів трансформації (за матеріалами зарубіжних досліджень 1990-ті – 2020-ті рр.) // Art and design. 2024. № 1. С. 134-146
- Завершинський В. Художні видання як засоби виставково-експозиційної репрезентації (на прикладі проектів «Мистецького Арсеналу» та Музею сучасного мистецтва Корсаків) // Теорія та практика дизайну. Культура і мистецтво. 2024. №34. С. 272-279.
- Завершинський В. Типи кураторських стратегій у сучасному західному мистецтві: автономність, посередництво, художня діяльність // Fine Art and Culture Studies. 2025. № 1. С. 275-283.
- Завершинський В. Напрямки розвитку кураторських практик у західному дискурсі про мистецтво: «музейна» та «художня» лінії // Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Т. 1, вип. 90. С. 132-140.

- Завершинський В., Чечик В. Кураторські стилі та індивідуальні методології як інструментарій кураторських практик // Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Т. 1, вип. 93. С. 174–185.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чечик Валентина Вікторівна

2. Valentyna V. Chechyk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пітеніна Валерія Євгеніївна

2. Valeriia Y. Pitenina

Кваліфікація: д. філософ, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6303-051X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=m0EcCnQAAAAJ&hl=uk&oi=sra>

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенький узвіз, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єфімова Анна Вікторівна

2. Anna Yefimova

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6452-9497

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соколюк Людмила Данилівна

2. Lyudmyla Sokolyuk

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://orcid.org/0000-0002-9564-8672>

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальова Марія Миколаївна

2. Mariia Kovalova

Кваліфікація: к. мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Павлова Тетяна Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Павлова Тетяна Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Штан Геннадій Валерійович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна